

Kõrveküla lasteaed Päikeseratas on väärtuspõhine lasteaed, sest meie:

- **väärtuseks on inimene-olgu ta väikene või suur**
- **loodus-olgu ta lähedal või kaugemal**
- **kanname endas õpihimu, õppides üksteiselt ja õpetades teineteist**
- **panustame õpimiljõösse ja õpiprotsessidesse**
- **panustame koostöösse ja positiivsusesse kui lasteaia maine alustaladesse**

Tänaseks on Kõrveküla lasteaed Päikeseratas kasvanud 10-rühmaliseks lasteaiaks, kus on ruumi 240 lapsele. Oma ujumisbasseiniga lasteaiahoones kasutatakse alternatiivenergiatena päikese- ja tuulegeneraatoreid. Õuealale on rajatud loodusõppe pesad. Loodushoiu põhimõtete järgi oleme keskendunud keskkonnateadlikule ja säästvale arengule. Päikeseratta lasteaed on omanäoline, oma traditsioonide, hoiakute, väärtuste ning tõekspidamisega õppiv organisatsioon, mille eripäradeks on:

- süvendatud looduskasvatus,
- lapsekesksus(sh. lapsekeskne kujundus)
- ujumise algõpetus.

Alates 01.septembrist 2008.a osutab Kõrveküla lasteaed Päikeseratas lapsehoiuteenust Tartu vallas, Vahi alevikus, Pärna alleel asuvates kortermaja ruumides. Raadi lapsehoiuis toimetas kokku kaheksa 1,5 - 3 aastaste laste rühma.

Lasteaed on osalenud 2015 aastal Tartu Ülikooli Eetikakeskuse “Hea lasteaia” väärtusalasel konkursil ning tunnustatud kui, „Hea lasteaia rajajaid 2015” ja 2017 “Hea lasteaia edendaja 2017”

TERE TULEMAST!

Ü.LUIK

Kui sa satud Kõrvekülla, tule siis ka meile külla.

Meie lasteaiapere ütleb sulle rõõmsalt TERE!

Meil on lapsi kümme rühma – väiksemaid ja suuremaid.

Rühmanimed andnud loodus, neid on õhust, veest ja maalt: Kalakesed,
Tõrukesed, Mesimummid, Pardikesed, Konnapojad, Lepatriinud ja veel vahvad

Sipelgad – nii suure maja kokku saad.

Lisaks meil ka väiksem maja – sealgi rühmad nagu vaja.

Siilikesed, Oravad, Pihlamarjad toredad.

Kõiki rühmi ühendades Päikseratta kokku saad.

See me lasteaia nimi, paik kus koos kõik kasvame.

Oma tähtsaid laste asju, iga päev siin ajame.

Kella seitsmest hommikul, kuni õhtul kuueni,

veereb tihe mängupäev väikepõnnist suureni.

Rühmaruumis, õuealal kiigume ja lippame,

Mitu korda nädalas ka basseini sulpsame.

Lapsel õnneks vähe vaja – sõpru, tarkust, armastust.

Oma Päikseratta majas seda kõike saame just!

KALAKESED

KONNAPOJAD

LEPATRIINUD

MEŠIMUMMID

PARDIKESED

ŠIPELGAD

TÖRÜKESED

MEIE LASTEAIA VISIOON, MISSIOON JA VÄÄRTUSED

Lasteaia jätkusuutlikkus, kvaliteet ja maine on tänapäeval väga olulised näitajad. Meie oleme seisukohal, et organisatsiooni edukus sõltub eelkõige organisatsiooni kultuurist, väärtustest, juhtimisest ja kõigi ühisest panusest. Ühisest panusest on sündinud ka meie lasteaia visioon, missioon ja põhiväärtused.

VISIOON:

Kõrveküla lasteaed Päikeseratas on õnnelik lapsepõlvemaa, kus käsikäes täiskasvanutega rajatakse vajalike teadmiste ja oskuste vundament.

MISSIOON:

Võimaldame lapsele eakohast, mitmekesist, kõitvat ja arendavat tegevust läbi mängude, rahvuskultuuri, looduse ja lapse loovuse.

ME VÄÄRTUSTAME:

KOOSTÖÖD - tegutsemine ühiste eesmärkide nimel, mis tagab üksteise mõistmise ja pingevaba sisekliima (Seame eesmärgid ühise meeskonnana, lepime kokku nende täitmiseks konkreetseid tegevusi, tähtsajad ning vastutajad ning meie tegutsemine on teadlik ja kindlasuunaline)

SALLIVUST - üksteise eripäradega arvestamine ühiskonnas aktsepteeritavate eetiliste normide ja väärtuste piires (Iga inimene on väärtus – me mõistame, et iga inimene on unikaalne, tal on oma arvamus ja õigused)

AUSUST - aus olemine iseenda ja teiste suhtes, julgus väljendada oma mõtteid, vastutades oma sõnade ja tegude eest.(Avaldame arvamust ausalt ja väärikalt ning aktsepteerime teiste omi)

USALDUST - aus mõtete ja tunnete jagamine igapäevatoimetustes nii, et keegi ei saaks hingeliselt haiget ega kahjustatud. Usaldus kujuneb aja jooksul koos tegutsedes ja suheldes. (Teiste inimeste austamine, väärikus, lojaalsus, konfidentsiaalsus ning kokkulepped koostöö osas ja vastutustunne)

TURVALISUSUST – kokkulepitud reeglite järgimine, ühtekuuluvustunne, mis tugineb sõbralikkusel, aususel ja lugupidamisel. (Talita ise nii, nagu sa seda teistelt ootad, meie lasteaed on väärtus, sest kõigil on seal hea olla, hoiame üksteist ja peame teineteisest lugu)

MÄRKAMIST – avatud meeltega ümbritseva tajumine, vajadusel sekkumine ja tunnustamine. (Oleme avatud meeltega, tahame aidata, suunata, tunnustame kõigi saavutusi)

Laste profiili kirjeldus: (erinevad vajadused, huvid, anded jne.): Lasteaia käivate laste vanus on 3-7 aastat.

Analüüsi koostamiseks eelnes kogu personali ajurünnak ja kogutud arvamuste analüüs.

Analüüsi naiskond: Inna Vesi, Ülle Luik, Triin Paat, Kristiina Lemmats, Jana Rosenthal

Konkursitööga kandideerime tiitlile: Hea lasteaia ekspert

VALDKOND	Lapse arengulised vajadused
Aspekt	<ul style="list-style-type: none"> • Õppe- ja kasvatustöö analüüs ja hindamine • Mänguline õppe-ja kasvatusprotsess • Laste sotsiaalsete oskuste arendamine • Lapse arengu jälgimine ja hindamine
Põhjendus	<p>Valisime analüüsiks lapse arenguliste vajaduste valdkonna neli meie jaoks olulist aspekti, ehk olulise terviku lasteaiaelus toimuvast. Meile on tähtis, et meie tegevuste keskmes on laps ja tema areng ning meie koos tegutsemise tulemusel tunneb laps lasteaiast rõõmu ja tema areng on igakülgselt toetatud.</p> <p>21.saj. algul maailmaorganisatsioonides (OECD, UNESCO, Maailmapank) ja ka Eesti arengukavades, sh „Eesti elukestva õppe strateegias kuni 2021“ omaks võetud tulevikutsenaariumites on kesksed õppimine, loovus ja innovatsioon. Meie jaoks on tähtis, et nii laps kui täiskavatu tunneksid uuenduslikus keskkonnas õpi- ja tegutsemisrõõmu.</p> <p>Oma varasemas (2017) süvaanalüüsis keskendusime organisatsiooni juhtimisele. Seekordses analüüsis otsime vastuseid kas ja kuidas on õpetajad oma töös omaks võtnud uuenenud õpikäsitluse ja seostanud seda ka väärtuskasvatusega. Millised on edulood ja takistused ning milliseid võimalusi saab kasutada, et takistusi ületada. Takistuste ületamiseks oleme omaks võtnud teadmise, et õppimine muutunud õpikäsitluse järgi tähendab meie jaoks uute teadmiste loomist läbi ise läbitegemise, pidevat uurimist, lakkamatut katsetamist, uute lahenduste leiutamist ning „nutikate“ õpikeskkondade loomist. Meie õpikeskkonnad on võimalikult lapsekesksed, mis suurendavad laste õpimotivatsiooni ja õpioskuste ning õppimise tulemuslikkust ning ergutavad õppimist kui erilise inimtegevuse innovatsiooni. Õpikeskkonna sõlmib omavahel kokku ja kujundab tervikuks organisatsiooni dünaamika (juhtimine, väärtused, visioon ja eesmärgid, suhted ja organisatsiooni sisekliima ja meetodid/metoodika). Õppiva organisatsioonina näeme pidevat vajadust õppekasvatustööd analüüsida, tehtut hinnata ning lasteaeda soovitud suunas arendada.</p>
Õppe- ja kasvatustöö analüüs ja hindamine	Päikeseratta lasteaia kaasava ja väärtuspõhise õppe-ja kasvatusprotsessi põhikeskmes on laps ja tema areng.

Muutunud õpikäsitlus tähendab meie jaoks õpirõõmu suurendamist. Üks võimalustest seda teha, on näiteks läbi emotsionaalse heaolu ehk meelerahu. Viimase aja aju-uuringud avavad uusi tagamaid lapse õppimise kohta. Teadlased viitavad, et inimese aju on tohutult keeruline masinavärk, kuid põhineb emotsionaalsel elektriühendusel; emotsioonid määravad ka kõige ratsionaalsemaid otsuseid; emotsioonid tekitavad kogu keha haaravaid reaktsioone. Mäng on emotsionaalne. Koos mängida on tore ja oma tunnete jagamisest ärksaks muutunud rõõmutunde intensiivsus ei sõltu vanusest. Meie lapsed koguvad ja kogevad ja õpivad läbi mängu. Lapsest lähtuv lähenemine nõuab parajalt pingutamist, loob õpirõõmu, avastamislusti ja eduelamusi lastele ja on motivaatoriks ning väljakutseks õpetajale. Kuna infoühiskonnast on kujunemas õppiv ühiskond, mis on suunatud elukestvale õppimisele ja õppivate organisatsioonide kujundamisele, siis ka Päikeseratta pere liigub sihikindlalt õppiva organisatsiooni radadel. Oleme aktiivselt otsinud võimalusi ja vahendeid, et olla pädevamad õpetajad ja lapse arengu toetajad. Et kogu Päikeseratta meeskond saaks asjadest ühtmoodi aru ja koos õppida, siis juba pikaajalise traditsioonina korraldatakse koostöös lapsevanemate ja kohaliku omavalitsusega lasteaia arenduspäevi. Arenduspäevade eesmärk on koos/üksteiselt õppida, toimunud analüüsida ning organisatsioonina koos kasvada. Arenduspäevad loovad võimaluse üksteiselt/ teistelt kolleegidelt õppida, positiivseid/ negatiivseid kogemusi jagada, nähtut- kuuldu analüüsida, koos kasvada ja luua omi väärtusi. Arenduspäevade raames oleme külastanud teisi haridusasutusi, osalenud erinevatel (ühis) koolitustel jms. Koolitustel saadud teadmiste üle arutleme iganädalastes infotundides. Päikeserattas toetatakse iga organisatsiooni liikme soovi ja taht oma teadmisi jagada. Nii on juhtunud, et näiteks koolitus, kus peatuti pikemalt uuematel aju-uuringutel, innustas koolitusel osalenud õpetajat sedavõrd, et ise teemaga edasi töötades, infot kogudes sai kokku tervikliku ettekande kolleegidele. Meie lasteaias on olulisel kohal osalusjuhtimine. Kogu lasteaeda puudutava analüüsimise ja dokumentatsiooni koostamisele on kaasatud kõik organisatsiooni liikmed. Nii otsustasime ühendada mitu vajadust - ühe arengukava perioodi lõpp ja vajadus uue arengukava järgi ning esitasime Innovele taotluse õppimisprojektile „Parim minevikust, oluline olevikust ja sihiga tulevikku“ toetuse saamiseks. Taotlus rahuldati ja sisukas arenduspäev sai toimuma 23.03.19. Kivi Puhkemajas. Päev oli sisukalt tööine. Erinevaid analüüsi- ja grupitöömeetodeid kasutades valmis arengukava 2016– 2018 SWOT analüüs ning leiti lasteaia arenguvajadused. Analüüsimise aluseks võeti sisehindamisel oluliste valdkondade näitajad ning kasutati nii ajurünnakuid, kui CROW mudelil põhinevat analüüsi, mis võimaldab muu hulgas näha terviklikku, kasvavat arengut ja julgemaid visioone. Sisuka päeva jooksul toimus töö erinevates gruppides ja toimusid ka meeskondade vahelised mõõduvõetud meeskonnamängudes. Loovtööna said meeskonnad esitada visiooni tulevikulasteaiast, millest nopiti välja ideed, mida saab koheselt rakendada. Taaskord jõudsimme ühise tõesõnani, et meie eripära – süvendatud looduskasvatus/keskkonnahoid on meie jaoks väärtus ja meie põhiväärtused toetavad meid eesmärgistatud tegevustes. Me jätkame looduslase eripäraga, sest oleme teadlikult panustanud ressursse säästva loodust hoidva keskkonna loomisse ning see mõtteviis sobib meile. Seetõttu on loogiline jätk senisele tegevusele, liituda rahvusvahelise Rohelise kooli võrgustikuga, jätkates oma keskkonna kujundamist säästlikumaks ja suurendades keskkonnahoiu alast teadlikkust laste ja perede seas. Üheks Rohelise kooli valiku põhjusteks on

kindlasi asjaolu, et nimetatud võrgustikus on projektides kaasatud ka lapsevanemad. Analüüside ning erinevate huvigruppide rahuloluküsitluste tulemuste ning lasteaia tegevusnäitajate keskmiste leidmisele tuginedes, valmis Kõrveküla lasteaia Päikeseratas sisehindamisaruanne. Lasteaia tegevusnäitajad kinnitavad rahulolu nii laste, töötajate, kui lastevanemate seas. Kahe võrreldava perioodi 01.09.2011-31.08.2014 ja 01.09.2014-31.08.2018 keskmiseid näitajaid on tõusnud. Personali rahulolu kaasamise ja lasteaia väärtus- ja sihiteadlikkuse osas on KAK(kolme aasta keskmine hinne 5 pallilisel skaalal) tõusnud 4.8 ni, mis on kõrgeim võrreldavatest perioodidest. Tõusnud on ka rahulolu õpetajate professionaalse arengu toetamisega läbi koolituste ja üksteiselt õppimise, lähtudes õpetaja enda vajadustest. Meie silmis hea näitajana on tõusnud lastevanemate kaasatus ja huvi lasteaia toimuva vastu, saavutades samuti kõrge 4,8 keskmise hinne. Ka hoolekogu tegevuse keskmine hinne on tõusvas trendis. Võrreldes eelmise sisehindamisperioodiga on lapsevanemate rahuloluküsitluses osalenute arv tõusnud tubli 27% võrra. Nimetatud näitajate tõus lisab meile enesekindlust ja toob rahulolu, et liigume õiges suunas. Arenduspäeval avati ka Elukestva õppe strateegia ning muutunud õpikäsitluse positiivseid tagamaid. Arutelude käigus saadi huvitavaid mõtteid, kuidas muutunud õpikäsitlusele loovalt läheneda ja õpikeskkonda rikastada. Arengupäeva tegevused andsid võimalusi nii osalejate analüüsi- ja oskuse parandamiseks, tagasisidestamiseks kui iga organisatsiooni liikme enesekindluse, loovuse ja pädevuste toetamiseks. Nimetatud tegevuste ja sisehindamise analüüsi tulemustest lähtuvalt valmis uus Päikeseratta arengukava perioodiks 2019–2021. Programm „Õpetajate ja koolijuhtide professionaalse arengu toetamine; pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusametite juhid“ on koostatud Eesti elukestva õppe strateegia 2020 rakendamiseks. Nimetatud programmi raames oleme 2018. aastal kirjutanud kaks projekti ning neile ka rahastuse saanud. I projekt (15.01–31.03.2018) kandis pealkirja „Parim minevikust, oluline olevikust, sihiga tulevikku“ ja selle raames toimus lasteaia lastevaba arenduspäev. II projekt (15.08–30.09.2018) kandis pealkirja „Praktiline vaimsus läbi Vaikuseminutite“. Õpetajad tõdevad, et üha sagedamini kogetakse igapäevases õppe-kasvatustegevustes, et lastel on raskusi tähelepanu ja keskendumisega. Sama väidavad ka teised lastega tegelevad spetsialistid. Lastel on raskusi enesejuhtimisega, mis võib uuringutele ning spetsialistide arvamusele tuginedes olla põhjustatud välistest stiimulitest kirevast igapäevaelust, mis on võtnud lastelt ja täiskasvanutelt oskuse olla oma tähelepanu ja emotsioonide juht. Meie lasteaia eripära (looduskasvatust) arvestades viibime palju looduses, kus keskendumine ja tähelepanu on võtmetegurid. Nende puudumine loob pinget nii lastes kui õpetajates. Valisime projektiks Vaikuseminutite baaskoolituse, sest see sisaldas praktilisi õpitavaid oskusi, mis aitavad:

- häälestada lapsi õppetööle või uuele tegevusele;
- rahustada ärevaid lapsi, kui nad on murelikud või endast väljas;
- arendada keskendumisvõimet tähelepanelikkust õppetöös; tähelepanelikkust õppetöös;
- toetada hoolivat suhteskkonda ja empaatiavõime arengut;
- hool it seda enda meelera hu ja parema enesetunde eest.

	<p>(Allikas: vaikuseminutid.ee).</p> <p>Vaikuseminutite koolitus oli mitme osaline ja koosnes erinevatest etappidest. Iga rühmameeskond läbis kaks erinevat ajal toimunud koolituspäeva, mille käigus omandati tähelepanu- ja meelerahutehnikaid laste ja täiskasvanute keskendumisvõime teadlikuks juhtimiseks. Kahe koolituspäeva vahele jäi periood, kus õpetajad said omandatud meetoodilisi võtteid praktiseerida, tähelepanekuid teha, tegevuste mõju analüüsida. Teisel koolituspäeval oli võimalus jagada saadud kogemusi nii koolitaja kui osalenutega, üksteise kogemustest õppida. Praktiseerimise tulemusena loodame laste heaolu parandada ning julgustada neid avatumalt õppe-kasvatusprotsessis osalema. Koolitus andis täiskasvanuile esmased oskused juhtida ennast vaimset ja füüsilist tervist hoidval viisil; teadmised sellest, kuidas hoida distantsi mõtete ja emotsioonidega ning sellest, kuidas luua avatud, õppimist toetavaid suhteid õpi- ja kasvukeskkonnas. Praktilisi oskusi rakendavad õpetajad oma igapäevatöös ja jagame töötavaid praktikaid ka vanematega. Üheks selliseks on kuulamisharjutused. Nende rakendamise ja kasutamisega on laste kuulamisokus paranenud kordades. Näiteks kasutame kuulamise helitekitajaks kõlakaussi või waldorf trianglit. Nende heli kestab pikalt enne kui vaibub ja lapse ülesanne on kuulata ja kuulda, kuni viimne helikiir kustub ja anda siis sellest käega (tõstes käe) märku. Päril harjutuste algul tõsteTi kätt kohe, kui heli kõlas, kuid õppeaasta jooksul on õpitud kuulama viimse helikiireni ja ka õpitud rahunema ja keskenduma kuulamise häälestamisele. Sellised võtted meeldivad lastele ja annavad võimaluse eelkeskendumisele ning rahunemisele ning tekib mõnus sujuv üleminek ühelt tegevuselt teisele. Ka täiskasvanud, kel on võti paremaks toimetulekuks ja enesejuhtimiseks on väärtuslik kaaslane uuenduslikUs õpikeskkonnas. Näiteks harjutused, mis aitavad autopiloodil elamisest tulla kohale ja tajuda kõigi meeltega kohal toimuvat. Avatud meeltega tajumine võimaldab suunata oma tähelepanu ja keskenduda tegevusele. Samas on see rahustav ja loob meelerahu. Keskkond omandab tähenduse, sa märkad, kõik on turvaline, tekib sünergia kaaslastega, sest kogetakse koos ja tehakse koostööd, tekib hoolivustunne. Nendes kasulikes praktikates on esindatud meie lasteaia põhiväärtused. Koos õppimine on üks meie traditsioonidest ja näeme, et ühine õppimine on saamas osaks meie lasteaia organisatsioonikultuurist. Ühised koolitused ja ühised hindamised/analüüsid annavad võimaluse organisatsiooni põhiväärtuste kinnistamiseks ja paremaks mõistmiseks. Koosõppimine võimaldab kogemusi jagada, üksteiselt õppida, diskuteerida. Koos kogetu süvendab kuuluvustunnet, emotsionaalset kaasatust ja see on panus organisatsiooni tegevusse ning arengusse. Praktika näitab, et ühine õppimine on meie organisatsioonis kõige tulemuslikum, seega loodame sellele meie lasteaias pikka iga.</p>
Mänguline õppimine ja laste sotsiaalsete oskuste arendamine	<p><i>Lapsed tahavad mängida. Mängides on nad valmis õppima ükskõik mida.</i></p> <p><i>A.Morgensen</i></p> <p>Oma tegutsemiskultuuri kaudu anname teada, et me väärtustame lapsepõlve, mängu, mängulist õppimist ja loovust. Hoiame au sees ja säilitame eestlastele omast mängukultuuri ja loovat suhtumist probleemide lahendamisel. Me hoiame pihus nii laste loovust, kui mängu. Me oleme seisukohal, et mänguline õppimine ja mänguaja võimaldamine lastele toetab lapse üldoskuste arengut sh. ka sots.oskuste arengut ja loovust.</p>

Väidame nii, sest tugineme oma kogemusele ja meie tegevuste tagasisidele laste, vanemate ning teiste huvigruppide poolt:

- Meil on mänguks aeg, lapsekeskne ruum, teadmised lapse arenguvajadustest, inimesed ja vahendid lapsele. Täiskasvanu on mängu suunaja, toetaja ja motiveerija.
- Meie lasteaia õpetajate eesmärgiks on luua keskkond, kus lapse areng ja õppimine kulgeb mängeldes läbi eakohaste, meeldivate ja põnevate tegevuste, sh. matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, harjutamise jms kaudu. Õppe-ja kasvatustegevusi rühmades planeeritakse vastavalt laste-vajadustele ning eripäradele. Seetõttu on rühmade päevakavad paindlikud ning vabale mängule on planeeritud suur osa päevast. Rühmade tegevuskeskused on lastele eakohased, ärgitavad lapsi iseseisvalt tegutsema ning annavad võimaluse tegutseda väiksemates gruppides.
- Enamasti jagatakse lapsed kolme kuni nelja gruppi, mis teeb laste arvuks grupis 5-7 ning võimaldab igal lapsel tegevuses osaleda ja oma arvamust avaldada, aga vahel on grupid ka väiksemad või suuremad. Grupid moodustatakse kas vajaduspõhiselt, näiteks nii, et igas grupis oleks sarnase arengutasemega lapsed, kui ka juhuslikkuse alusel, mis võimaldab õpetajatel näiteks saada ülevaadet laste suhetest ja arengutasemest ning sotsiaalsetest oskustest. Erivanuseliste laste rühmas toimub kogu mänguline õppimine vanustele vastavalt. Lapsed harjuvad gruppides töötamisega kiirelt ja võtavad ka omaks grupitööks kokkulepitud reeglid.
- Õpetajad kasutavad loovust, sest katsetavad erinevaid võtteid ja meetodeid ning otsivad pidevalt uusi võimalusi kasutada kaasaegseid õpetamismetoodikaid ja parimaid töötavaid praktikaid. Näiteks on kasutusele võetud meetod, millega tutvuti ühes Pärnu lasteaias ja nimetatakse Jututamiseks. Laste jutu jututamise meetodika seisneb selles, et täiskasvanu palub lapsel jutustada talle erinevatel teemadel (nt oma emast, isast, perekonnast, jõuludest, lasteaia väljasõitudest jne). Täiskasvanu paneb lapse jutu kirja sõna-sõnalt, tegemata ainsatki parandust (ei stiililist ega grammatilist). Kui laps on oma loo ära rääkinud, siis loeb täiskasvanu talle jutu ette ja soovi korral võib laps teha selles parandusi või täiendusi. Süstemaatiline juttude kogumine on hea lapse arengu näitaja. Mitte ainult keelelise ja eneseväljenduslikkuse arengu näitaja vaid ka loovuse arengu näitaja. Juttudes kajastub ka lapse isikliku kogemuse pagas. Juttude ülestähendamisel pühendub õpetaja täielikult lapsele. Lapsel on võimalus rääkida teda erutavatest ja huvipakkuvatest asjadest. Jutud kogutakse lapse arengumapi vahele.
- Lapsed avaldavad oma arvamust õppe-ja kasvatustegevuste osas, osaledes ühe huvigrupina lasteaia rahuloluküsitlustes, mida viib läbi õppealajuhataja intervjuu vormis ning individuaalselt (Pilt lapse ankeedist lisas). Ka toimub õppetegevuste lõpus alati tagasisidestamine, kus igal lapsel on võimalus avaldada arvamust, kuidas talle tegevus meeldis, mis oli kõige vahvam, mis oli raske vms. Järjest rohkem lapsi on tegevuste analüüsi kaasatud ja kasutavad võimalust enese mõtete väljendamiseks, sest pole õigeid ega valesid vastuseid, vaid on võimalus muuta tegevusi huvitavamaks.

- Õppe-ja kasvatustegevused lähtuvad laste huvist. Näiteks koostatakse koos lastega laste poolt valitud teema mõistekaar(Pilt lisas), millest selgub, et mida lapsed tahavad antud teema puhul teada ning kirja pannakse kõik, mis teemaga seonduval ette võetakse. Nii dokumenteeritakse kogu õppeprotsess ja see on ka teistele nähtav. Kui mõni teema on lapsi rohkemalt kõnetanud, siis on õpetajad paindlikumad ja nii võib nii mõnestki teemast kasvada välja pikem projekt. Näiteks isad lasteaias. Mesimummide rühmas toimus isade nädal, kus isadel oli võimalus tulla laste päeva rikastama. Kas lihtsalt mängima, rääkima oma hobist või tööst. Nädalast sai isadekuu, sest peale paari isa käiku innustasid lapsed kodus oma isasid nii, et soovijad ei mahtunud nädalasse ning tekkis projekt isad lasteaias. Selle perioodi jooksul tehti väga erinevaid tegevusi. Selgus, et isad on loovad ja valmistusid lasteaeda tulekuks. Näiteks spagetiväljakutse. Lapsed jaotuvad 3-4 liikmelistesse gruppidesse ja iga grupp saab 20 spagetti, rulli teipi, hambaniiti ja ühe vahukommi. Antud vahenditest tuleb ehitada võimalikult kõrge torn. Kui spagetid purunevad, siis neid juurde ei saa. See väljakutse näitas, et ka lapsed oskavad konstrueerida ja loovalt ülesandele läheneda. Oli palju vahvat koostegemist ja mõtlemist. Ka meisterdati rühmale pajuokstest ning kõiest jõulupuu ning jätkutegevustena ka söödavad ehted puule. Ühe isa abiga sai iga laps projekteerida oma unistuste kodu.
- Lastele võimaldatakse mänguaega. Mitmeid tegevusi(kunst/käsitöö/meisterdamine jms.) saab lastega teha juba lasteaeda tuleku hetkest peale, sest lapsed ei tule korruga ja see annab õpetajale võimaluse ka individuaalseks suhtluseks. Lapsed, kes ei vaja pikemat lõunapausi, saavad oma töid teha ka peale lõunasööki. Väikese grupiga või 1-2 lapsega individuaalselt on õpetajal enam võimalusi lapse juhendamiseks. Individuaalsem suhtlemine lapsega võimaldab õpetajal aru saada, kuidas laps mõtleb ja näha millist tehnikat ja kuidas ta kasutab. Tegevused gruppides võimaldavad tegevustest vabadel lastel mängida nende poolt valitud mängu. Grupi töösse on kaasatud ka õpetajaabid ja lasteaiatöökorralduses toimunud muutused võimaldavad tihedamalt 3 täiskasvanu osalust lastega tegelemisel päeva aktiivsel ajal.
- Lapsed on kaasatud keskkonna kujundamisse ja keskuste loomisse. Lastele pakutakse võimalust valida teemat, mis neid enim köidab. Tegevuskeskused rühmades luuakse laste huvist lähtuvalt. Näiteks mobiilsed keksukeskused tüdrukutele või onnid magamistoas või teaduskeskused. Rühmades tähistatakse ka tähtpäevi või teemanädalaid. Näiteks tüdrukute nädal, mille tarvis loodi patsipunumiskeskus ja punuti valmis ka rahvariiete pükste juurde värvilised villased paelad. Lõbus ja kasulik ettevõtmine.
- Suur osakaal õuesõppel. Õues on võimalik teha kõiki tegevusi, näiteks maalida lumel, süüa, magada jne. Laste õueriided katisevad last ja vanemad ei kaitse riideid. Vanemad on rahuloluküsitlustes välja toonud, et hindavad kõrgelt meie lasteaias õuesõpet, rohket õues viibimist ja loodusalastes projektides osalemist.
- Oma õuesõppepesad(linnula,kännula,ilmajaam,aiamaa,marjamaa,kivila, lillela,onnila, putukla-mutukla) lasteaias õuealal rikastavad õppetegevuste õues läbiviimist. Lasteaed osaleb KIKI poolt rahastatavate loodusalastes projektides. Õpetajad valivad loodusobjektid, mida soovitakse külastada ja põhjendada seda vajadust. Projektid on olnud edukad ja

- nii on Päikeseratta lastel olnud võimalus seigelda Piusal, Viimsis rannarahva muuseumis, Puhta vee teemapargis jne.
- Robootika – Meie arenduspäeval kokkulepitud üheks eesmärgiks ja väljakutseks oli õpetajate ja laste digipädevuse alusoksuste kujundamine koosõppimise kaudu. HITSA-le kirjutatud projektitaotlus oli edukas ja lasteaiale on soetatud digitehnoloogilised abivahendid, mis aitavad seatud eesmärki saavutada. Varasemale legorobootikale on lisandunud Ozobot, Beebot, Dash ja Dot robotid. Õppeaasta jooksul kavandatud tegevused peaksid andma võimaluse mänguliselt tutvuda lihtsamate programmeerimisvõtetega ja tutvuda lihtsate mehhaanika põhimõtetega. Koostöine õppimine antud valdkonnas suurendas kaaslastega tehtavat koostööd ja nendega arvestamist. Märgata on ka laste loovus, tähelepanu, täpsus ja püsivuse arengut. Projekti tulemusel paranevad tähelepanu, püsivus ja koostööoskused, mis avaldavad positiivset mõju lapse üldisele arengule ja toetavad väärtusalast arengut.
  - Mänguasjapäevad mis toetavad rühmades valitud teemadega tegelemist. Suur osa lapsevanematest on huvitunud ja soovivad anda oma panuse lapse igapäevategevustesse. Kõige lihtsam viis selleks on olnud teemakohaste mänguasjade ja raamatute kaasaandmine lasteaeda. Tuleb ette juhuseid, kus vanem ei pea paljuks ka vaeva õpetada mänguasjaga mängimist. Näiteks kalade uurimisel ja mänguõnnega „kalapüügil“ teatas laps, et tema isa on parim kalamees. Järgmisel päeval oligi isa kogu kalamehe varustusega kohal ja võtsime ette tee tiigi äärde, et ühiselt varustust proovida. Suurepärane oli see, et vanem, ilma, et me oleksime kokku leppinud, viitas ka loodushoiu vajadusele ja sellele, kuidas meie saame veekogusid säästa ja puhtana hoida. Kogu selline õppimine jäi lastele pikaks ajaks meelde.

TÄHELEPANUKOHT: Lapsevanematele haridusterminoloogia tutvustamine, et nad mõistaksid, mida tähendab mängu- või enesekohane oskus?

Švetsi pedagoog ja koolireformaator(1746-1827) Peztaozzi leidis, et selleks, et kasvata lapsi, tuleks enne kasvatada lapsevanemaid. Lapsevanemad on meie olulised partnerid ja seetõttu oleme võtnud südameasjaks vanematele nõu ja jõuga abiks olemise. Vanemakoolitused on toimunud kahel õppeaastal ja nende vastu on olnud suur huvi ja tulemuseks täissaalid huvilisi lapsevanemaid. Lapsevanema koolitused võimaldavad lapsevanemal paremini mõista lapse arengut ning orienteeruda hariduseelus toimivas. Seni on toimunud:

Iga aastane vestlusring koolieelikute lapsevanematele lapse koolivalmidusest Kõrveküla Põhikooli õpetaja Piret Jõuliga

2017/2018 õppeaastal Rita Rätsepp koolitus „Kuidas olla hea lapsevanem”

2018/2019 õppeaastal Tanel Jäppinen „Laste kasvatamine karistuseta”

Leiame, et vanemate koolitus on meie jaoks nii võimalus, kui kohustus ja sel õppeaastal oleme koolituskokkopleppe saanud Eesti eripedagoogilt Ülle Kuusikult, kes praktiseerib Tartu Haridusteenuste Tugikeskuses logopeedina.

Keegi ei ole sulle lähemal kui sa ise.

Idamaade tarkus

Läbiv sõnum tänasest töömaailmast ja ühiskonnast laiemalt ongi, et aineteadmiste ja oskuste kõrval tuleks rohkem arendada aineüleseid või aineid läbivaid oskusi. Need on enesekohased ja sotsiaalsed oskused, mis on seotud inimese hakkamasaamisega iseendaga ning tema oskusega tegutseda tulemuslikult inimeste vaheliste suhete maailmas. Uued oskused pole vajalikud vaid individuaalseks toimetulekuks, vaid ka ühiskonna sidususe tagamiseks, tõrjutuse vähendamiseks, sallivuse ja kaasatuse edendamiseks ning rahvastiku tervise tugevdamiseks. Kui sa ei tunne iseennast, kuidas sa võid siis tahta tunda teisi. Et kuulata ja mõista teisi enda kõrval, tuleb enne tundma õppida iseennast. Meile on selles uueks võimaluseks vaikuseminutite koolitusel omandatud harjutused ja võtted. Enesega toimetulekusks ja enda emotsioonide tundmiseks on mitmeid harjutusi. Üks neist on lastepärane ja meeldib lastele väga. „Üks väike vihatants“ on audiovisuaalselt jälgitav/jälendatav musikaalne tants/harjutus, mis aitab oma emotsioone tundma õppida, lõõgastuda ja end avada. Meie lapsed nimetasid tantsu hoopis naerutantsuks, sest olgugi, et hää, mis tantsu juhendab, nimetab seal kehaosi, kust peab vihapundart otsima ja kuidas sellega toimida. Peale lõõgastavat tantsu on lastel hea tuju, pinged maandatud ja hea päevale vastu minna või juba alustatud tegevust jätkata. Meelerahu praktikad aitavad õppida oma erinevate emotsioonidega toime tulemist, ka iseenda rahustamist. Laps, kes tuleb toime endaga, oskab tõenäolisemalt ära tunda ka teise lapse tundeid.

Laps õpib eeskätt kogemusest. Kogemusi aga omandab ta aktiivselt tegutsedes ja suheldes. Aktiivset suhtlust ja tegutsemist pakuvad lisaks rühmategevustele ka lasteaia ühisüritused. Näiteks toimus Eesti Vabariigile pühendatud luule- ja fotokonkurss lastele ja nende peredele, nimega „Olen õnnelik eestimaa laps...“ Kogu Eesti Vabariigi sünnikuu oli lasteaia fuajee ja galerii kaetud imeliste foto- ja luuleridadega ning toimus luulehommik, kus igast rühmast valiti etlejad vahvate loodud luuletuste esitamiseks. (Pilt lisas) Et vahvat ettevõtmist väärtustada, siis valmib luuletustest ja fotodest ka Päikeseratta luuleraamat „Olen õnnelik Eestimaa laps“. Kui võtame ette suuremaid ühisüritusi, siis on alati tore, kui sellest sünnib midagi praktilist ja armast. Näiteks Päikeseratta perede tervisliku toidu retseptikonkurss, millest valmis tervisetoidu retseptiraamat lasteaiale. Lapsed osalevad suurüritustel väljaspool lasteaeda, nagu näiteks Tartu Võimlemispidu ja 130 juubeli laulupeol Tartu laululaval. (Pilt lisas)

Meie lasteaia üks põhiväärtusi on koostöö. Seetõttu oleme partnerite suhtes avatud ning toome positiivsete näidetena välja ka koostevõtmisi teiste haridusasutustega, näiteks Kõrveküla Põhikooliga. Kõrveküla kooli õpetajad käivad lasteaias koolieelikute vanemate vestlusringis ja selgitavad kooli ootusi lastele. Lasteaiaõpetajad ja erialaspetsialistid osalevad koos kooli õpetajatega ühistel ümarlaudadel. Toimib eelkool aprillist maini. Ka toimuvad koolieelikute mõõduvõtmised triatlonis valla lasteaedade vahel. Lasteaed on Tartu Ülikooli, Tartu Tervishoiu Kõrgkooli, Tallinna Ülikooli praktikabaas ja samuti osaleb lasteaed erinevate uuringute läbiviimises. Toimuvad valla haridusasutuste koostööpäevad ja koosõppimised. Ka oleme uhked oma sotsiaalse sidususe projektide üle. Koostöös lastevanematega oleme heateona teinud kingituse Tartu valla hooldekodu eakatele. Helistasime hooldekodu direktorile ja uurisime, et mis oleks see, mis paneks vanuritel korragi silmad särama ja saime vastuseks, et vanurite seas tekitab alati elevust, kui kellegile asukatest on külakostiks toodud kodus keedetud

	<p>moosi. Iga pere sai lasteaeda tuua oma pere lemmikmoosi ja selle omaselt sildistada, lisades vanuritele häid soove moosipurgile lisaks. Omapärased ja südamega tehtud, heade soovidega kodumoosid liigutasid kingisaajaid ja tänutäheks soovisid nad meile päevakeskuses meisterdatud posteriga kõike head. Sel aastal kinkisime Tartu koduta loomade varjupaigale puhastusvahendeid, toitu ja muid tarbeid. Meie põhiväärtusteks on ka sallivus ja märkamine ning leiame, et lastele tuleks juba varakult õpetada, et nõrgemaid tuleb märgata ning aidata. Usume, et hea sünnitab head!</p> <p>TÄHELEPANUKOHT: Lapsevanematele on mõneti uudiseks, et lisaks lugemisele ja arvutamisele lähtuvad õpetajad tegevusi planeerides ka sellest, et laps peab hiljem elus väga erinevate asjadega hakkama saama, olema julge ja arvestama kaasinimestega. Näiteks on plaan koostöös koolidega koostada lastevanematele voldikud, millest oleks abi lapse suunamisel ja õpetamisel kodus. Lihtsad, elulised asjad mida lapsele kodus saaks õpetada ja mille peale vanem lihtsalt ei tule. Näiteks on üks võimalik teema rahaühikute tundmine. Meie koolilaste arengumängus olid lastel matkakotis rahatähed ühe, kahe, ja viie eurosed. Mängus sisenen laps bussi ja pidi teatama, et soovib osta teatud sihtkohta pileti. Bussijuht nimetas rahasumma, mida laps tasub. Siin näiteks tekkis olukordi, kus lapsed tasusid nii, et nad tegelikku rahaväärtust ei osanudki vaadata. Mängus on see muidugi aksepteeritav, et kui pead tasuma 5 eurot ja sa loed bussijuhile viis raha - kahe euroste rahatähtedena välja, aga päriselu eeldab paremat toimetulekut. Teine teema näiteks ühistranspordis sõit. Lapsed liiguvad sihtkohtadesse peamiselt autodega ja bussi/rongi kogemus paljudel puudub. Seetõttu võib ka selline täiskasvanule lihtne asi, nagu bussi/rongi sisenemine, tekitada lapses hirmu. Veel ühe näitena võib tuua selle, et lastel tekkis raskusi riiete riidepuule riputamise. Uuendusliku keskkonnaga koolides ei pruugi enam olla riidenagisid ja riided tuleb riputada riidepuudele. Siis oleks hea, kui laps iseseisvalt toime tuleb.</p>
Lapse arengu jälgimine ja hindamine	<p>Oleme viimastel aastatel panustanud lapse arengu toetamise, jälgimise ja hindamise süsteemi ja kaasanud sellesse ka lapsevanemad. Rahuloluküsitlustele tuginedes on meie lasteaias toimiv ja süsteemne laste arengu jälgimine ja hindamine.</p> <p>Me väärtustame kaasva hariduse põhimõtteid ja leiame, et ka erivajadustega lapsed peavad saama oma kodukohas võrdsed võimalused haridusele. Erivajadustega laste arv kasvab aasta-aastalt ja paljudele lastele ei sobi suured rühmad ja laste grupid. Panustasime lahendusse ja oleme täna rahul, sest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lasteaial on olemas erialaspetsialistidest (logopeedid 2,0 ja eripedagoog) koosnev tugimeeskond ja 2019 septembris avati meie lasteaias esimene Tartu valla erirühm(tasandusrühm) erivajadustega lastele. Laste arv selles rühmas on 12 last. Kohad alates septembrist on täidetud ja juba on tekkinud järjekord, mis näitab, et seda rühma oodati ja seda vajatakse. • Laste arengut jälgitakse ja hinnatakse süsteemselt ja kasutusel on loov mänguline hindamismetoodika. Lastel on

arengumapid ja õpetajad kasutavad erinevaid mängulisi hindamisvahendeid.

- **ARENGUMÄNG** – õpetaja loovusel ja vajadusel põhinev 5-6 a ja 6-7 a lastele mõeldud arengumäng, mida viiakse läbi väikestes kuni 6 liikmelistes gruppides ja millesse on kaasatud lapsevanemad. Lapse jaoks on mäng loomulik keskkond ja mängu käigus avab laps oma oskusi ilma pingeta. Lapsevanem näeb oma last tegutsemas grupis ja samas on võimalus näha, millised oskused on head ja millised vajaksid veel arendamist. Samas näeb vanem ka, kuidas kodus oleks võimalik mänguliselt õppida ja milliseid vahendeid saaks kasutada. Lapse arengu hindamisel lähtume õppekavast ja lapse lähima arengu tsoonist. Mängu näidis: https://www.youtube.com/watch?v=B1FvxFXVoIM&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0Y7EmAvyREEGcr_Rf8k3IoEp-aaFHym4vd5PkREt2i7QfVrzLifzGObm4

Peale arengumängu nädala jooksul toimuvad:

- **Efektiivsed arenguestlused, sest need on dialoogilised. Kui vanem on näinud mängu ja oma last tegutsemas, siis on tal palju arvamusi ja ka küsimusi ning koos õpetajatega analüüsitakse nähtut-kuuldut.**

TÄHELEPANUKOHT: Hindamisvahendite vähesus ja litsentsid.

Eesti õpetajatel peaks olema rohkemaid võimalusi, valida, kuidas ja milliste vahendite abil ta lapse koolivalmidust või arengut hindab. Litsensiga teaduspõhised hindamisvahendid on hetkel vaid logopeedidel ja need on valdavalt lapse individuaalseks hindamiseks ning on liiga spetsiifilised ja ei arvesta lapse toimetulekut grupis. Lasteaedadel pole paljude lapsevanemate silmis haridusastutuse kuvandit. Arvame, et see võib olla tingitud ka vanemate vähesest kaasatusest. Üks võimalus haridusastutuse kuvandit parandada, on lapsevanemate suurem kaasatus lapse arengu hindamise protsessi. Hindamise all peame silmas lapse tugevuste ja nõrkuste analüüsimist koos lapsevanemaga.

Oma kogemustele tuginedes leiame, et meie lasteaias on mitmeid tugevusi ja edulugusid. Peamiseks väärtuseks on, et oskame väärtustada seda, mis meil on hästi ja tunneme rõõmu koos tegutsemisest.

Lisa 1

Lisa 1.1 Toimub töö gruppides. Arenduspäeva ajurünnak

Lisa 1.2 Kolm aastat möödas. Kuidas edasi?

Lisa 1.3 Elukestva õppe strateegia ja Muutunud õpikäsitlus?

Lisa 1.4 Kas on hea tiim?

Lisa 1.6 Kõrveküla lasteaed Tartu Võimlemispeol

Lisa 1.7 Kõrveküla Päikeseratta lapsed Tartu Laulupeol

Lisa 1.8 Õppemäng gruppides

Lisa 1.9 Käib mäng ja töö koos

Lisa 1.10 Grupitöö

Lisa 1.11 Grupitöö

Lisa 1.12 Meie grupi koogid

Lisa 1.13 Õpime koos

Lisa 1.14 Grupitöö

Lisa 1.15 Meeskonnatöö

Lisa 1.16 Meeskonnatöö

Lisa 1.17 Mõistekaart

Lisa 1.18 Lasteaia luulekonkurss

Lisa 1.19 Lapse rahulolu küsitluse ankeet

LAPSE RAHULOLU KÜSITLUS

RÜHMA NIMI:

LAPSE VANUS:

1. KUIDAS SULLE MEELDIB SINU LASTEAED?

2. MIS SULLE LASTEAIAS KÕIGE ROHKEM MEELDIB?

3. KUIDAS SULLE MEELDIVAD SINU RÜHMA ÕPETAJAD?

4. KUIDAS SULLE MEELDIVAD SINU RÜHMA LAPSED?

5. KUIDAS SULLE MEELDIVAD ÕUE MÄNGUASJAD?

6. MILLISED MÄNGUASJAD SULLE ÕUES MEELDIKSID?

7. KUS SULLE MEELDIB ROHKEM MÄNGIDA, TOAS VÕI ÕUES?

TOAS

ÕUES

8. KUIDAS SULLE MEELDIVAD TEGEVUSED RÜHMAS?

9. KUIDAS SULLE MEELDIVAD VÕIMLEMISTEGEVUSED?

10. KUIDAS SULLE MEELDIVAD MUUSIKATEGEVUSED?

11. KUIDAS SULLE MAITSEVAD LASTEAIA TOIDUD? MIS ON SINU LEMMIKSÖÖK? MIS TOIT EI MAITSE?

12. MILLEGA SA LASTEAIAS HÄSTI HAKKAMA SAAD?

13. MIDA TAHAKSID VEEL ÕPPIDA?